

ZDRAVSTVENO VASPITNA KAMPANJA „NEDELJA ZDRAVLJA USTA I ZUBA“

Milica Ščekić

Institut za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović - Batut“

Zdravstveno vaspitna kampanja «Nedelja zdravlja usta i zuba» u Srbiji početkom devedesetih godina nastala je na inicijativu grupe entuzijasta iz oblasti stomatologije i zdravstvenog vaspitanja iz nekoliko domova zdravlja. Osnovna ideja se kretala u pravcu razvoja edukativnih aktivnosti i senzibilizacije stanovništva za učešće na unapređenju zdravlja usta i zuba.

Na dalji razvoj nacionalne zdravstveno vaspitne kampanje „Nedelja zdravlja usta i zuba“ značajno su uticali rezultati istraživanja kod nas i u svetu. Ova istraživanja su pokazala da dobro zdravlja stanovništva, odnosno očuvanje zdravlje usta i zuba, zavisi i od ličnog učešća pojedinca, porodice i zajednice. Pored dobro definisanih preventivnih mera za očuvanje zdravlja pojedinca od strane sistema zdravstvene zaštite, zdravstveno-vaspitna kampanja ima značajno mesto u iniciranju promotivnih aktivnosti i oblika povezivanja rada u zajednici u pravcu jačanja kapaciteta stanovništva za očuvanje oralnog zdravlja. Otuda se koordiniranom aktivnošću Stomatološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Instituta za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović - Batut“, ova kampanja sprovodi preko dve decenije unazad. Na svom putu, u periodu od 1991. do 2011. godine, kampanja „Nedelja zdravlja usta i zuba“ postala je promotivni program za očuvanje i unapređenje zdravlja usta i zuba stanovništva u Republici Srbiji i značajni deo programa zaštite zdravlja a posebno programa zaštite oralnog zdravlja.

Kao skup svih programskih zdravstveno vaspitnih aktivnosti, za kampanju su definisani pravci delovanja. Pored ostalih aktivnosti, NEDELJA ima zadatak da motiviše stanovništvo da preuzme brigu za sopstveno zdravlje, omogući zdravstvenim radnicima i zdravstvenim vaspitačima da provere efekte preduzetih aktivnosti i mobiliše zajednicu za

preduzimanje dela obaveza i odgovornosti za zdravlje stanovništva. U tom pravci su definisni jedinstveni ciljevi: da se privuče pažnja javnosti na zdravlje usta i zuba kao značajne komponente opšteg zdravlja, da se informiše stanovništvo o metodama sprečavanja bolesti i da podsticaj za njihovu široku primenu, da se mobilišu ostali sektori društva da svojim aktivnostima doprinesu unapređenju oralnog zdravlja. Stoga, organizacija kampanje odvijala se kroz pokretanje, usmeravanje i realizaciju aktivnosti koje vode zdravlju, zdravlju usta i zuba kao sastavnog dela opšteg zdravlja. Uz kratka stručna uputstva i stručno metodološku aktivnost Instituta, obeležavanje nedelje je prepušteno mogućnostima, željama i kreativnosti svake sredine ponaosob.

NEDELJA ima poruku /slogan, koji se odnosi na zdravlje usta i zuba i često prati poruku /slogan Svetske zdravstvene organizacije u godini održavanja simpozijuma i nedelje. Korišćenjem zajedničke poruke/slogana, zavisno od teritorije, programske aktivnosti su različite. Međutim, one su kroz kampanju postale prepoznatljive i trajno prihvaćene kao način zdravog ponašanja koje vodi očuvanju zdravlja pojedinca i stanovništva u zajednici.

U metodološkom pogledu aktivnosti NEDELJE udružuju brojne, kreativne napore velikog dela zajednice, koji predstavljaju kapacitete za formiranje zdravog ponašanja i/ili pozitivne promena u ponašanju prema unapređenju i očuvanju zdravlju. Podstičući razvoj ovih kapaciteta, čiji osnovni potencijal čine ljudi, NEDELJA je postala veoma jak motivacioni instrument i svojevrсни promoter preventivne stomatološke zaštite i vaspitanja za očuvanje zdravlje usta i zuba stanovništva.

Nosioci aktivnosti NEDELJE su stručni timovi, koji su se iz godine u godinu uobličavali i danas predstavljaju svojevršne organizacione standarde. U sprovođenju kampanje učestvuju stomatolozi iz preventivne stomatološke zaštite,

pedijatri, ginekolozi, polivalentne patronažne sestre iz domova zdravlja, vaspitači iz predškolskih ustanova i nastavnici iz osnovnih škola, koordinatori za promociju zdravlja iz instituta/zavoda za javno zdravlje okruga, Institut za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović - Batut“ i Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu. Rad ovih timova praćen je različitim stepenom medijske podrške i postepenim uključivanjem farmaceutskih kuća, nevladinih organizacija (Crveni krst), trgovinskih preduzeća, proizvođača hrane i dr.

Vrtići i škole su već tradicionalna mesta za brojne kreativne aktivnosti, koje se maštovito iskazuju kroz literarne i likovne radove na temu zdravlja usta i zuba i predstavljaju prave male programe koji su postali sastavni deo školskih aktivnosti. Istovremeno, sve ove aktivnosti u NEDELJI predstavljaju značajne sadržaje za formiranje zdravih oblika ponašanja kod dece i mladih u vezi sa zdravljem usta i zuba kao i zdravih stilova života uopšte. Uvođenje zdravstveno vaspitnih sadržaja u predškolske ustanove i osnovne škole na krajnje zanimljiv i potpuno prihvatljiv način, praveći od toga jedno

od najboljih doživljenih iskustava među decom i učenicima, omogućilo je radikalni zaokret u postizanju pozitivnih rezultata u usvajanju zdravih oblika ponašanja, što predstavlja jednu od najvećih vrednosti NEDELJA u posmatranom periodu.

Nacionalna zdravstveno vaspitna kampanja je u ovih dvadest i više godina, prešla dug put, posebno u dostizanju kvaliteta od instituta izveštavanja o obavljenim aktivnostima, preko zdravstveno vaspitnih manifestacija, u kojima se razmenjuju iskustva, izjednačavaju kriterijumi, uvode novine, do snažno definisane pozicije u promotivnim programima, a posebno u metodološkom pogledu, postavši jedna velika kreativna radionica u zajednici.

Zdrave generacije, koje znaju da brinu o svom zdravlju u meri u kojoj je to neophodno i normalno za njihov uzrast, cilj je našeg društva. Otuda namera kreatora naše NEDELJE, u prvom redu sistema zdravstvene zaštite-stručnjaka zdravstvenog vapitanja i stomatološke zaštite, jeste tokom svih ovih godina, rad na vapitanju za zdravlje – BOLJE SPREĆITI, NEGOM LEĆITI.